

כי תשא תשפ"ג: חטא בשביל שיזכה חברך

רמב"ם הלכות שבת פרק ב ה"ג

כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם, אלא על ידי ג גדולי ישראל וחכמיהם, ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר +ויקרא י"ח+ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם, הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלוה בעולם, ואלו המינים שאומרים שזה חילול שבת ואסור עליהן הכתוב אומר +יחזקאל כ'+ וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

רמב"ם ממרים פ"ב ה"ד

ויש לבית דין לעקור אף דברים אלו לפי שעה אף על פי שהוא קטן מן הראשונים שלא יהו גזרות אלו חמורין מדברי תורה עצמה שאפילו דברי תורה יש לכל בית דין לעקרו הוראת שעה, כיצד בית דין שראו לחזק הדת ולעשות סייג כדי שלא יעברו העם על דברי תורה, מכין ועונשין שלא כדין אבל אין קובעין הדבר לדורות ואומרים שהלכה כך הוא, וכן אם ראו לפי שעה לבטל מצות עשה או לעבור על מצות לא תעשה כדי להחזיר רבים לדת או להציל רבים מישראל מלהכשל בדברים אחרים עושין לפי מה שצריכה השעה, **כשם שהרופא חותך ידו או רגלו של זה כדי שיחיה כולו כך בית דין מורים בזמן מן הזמנים לעבור על קצת מצות לפי שעה כדי שיתקיימו [כולם] כדרך שאמרו חכמים הראשונים חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה**

הידושי הרשב"א מסכת שבת דף ד עמוד א

הא דאמרין וכי אומרים לו לאדם עמוד וחטוא כדי שיזכה חברך. קשה ליה לרבינו תם ז"ל והא אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין ל"ב ב') ניחא ליה לחבר דלעביד איסורא קלילא ולא ליעביד עם הארץ איסורא רבה, ופריק שאני התם שעל ידו הוא נעשה שאומר לו מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי, וא"ת תפשוט מהתם הא דרב ביבי דהתירו, דהא התירו לו לחבר דלעביד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד עם הארץ על ידיה איסורא רבה, וכל שכן דהתירו לו דלעביד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד איהו ממש איסורא רבה, י"ל דשאני התם דלא נעשה האיסור עדיין ויכול הוא לתקן על ידי איסור קל, אבל הכא שכבר נעשה האיסור אלא שעתידי ליגמר ממילא דלמא לא התירו, וא"ת אכתי אשכחן שאומרינן לו לאדם עמוד וחטוא כדי שיזכה חברך, מדתנן בגיטין פרק השולח (מ"א ב') מי שחציו עבד וחציו בן חורין שכופין את רבו ועושה אותו בן חורין כדי שיקיים איהו מצות פריה ורביה, ואע"ג דאמר רב יהודה (שם ל"ח א') המשחרר את עבדו עובר בעשה שנאמר בהם תעבודו, י"ל דמצות פריה ורביה שהיא מצוה רבה שעל ידה מתקיים העולם שאני, וכדמשנינן התם גבי רבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה משום דמצוה דרבים שאני שהיא גדולה, ולי נראה דשאני התם כיון דחציו בן חורין לית בהו משום בהם תעבודו משום צד חירות שבו, וההיא אמתא דהו עבדי בה אינשי איסורא (שם), משום שהרבים היו נכשלין בה התירו לו לשחררה וכפיהו.

בית יוסף אורח חיים סימן שו

יד נשאל הרשב"א על אחד ששלחו לו בשבת שהוציאו בתו בחזקה מביתו על ידי ישראל משומד להוציאה מכלל ישראל אם ישים לדרך פעמיו בשבת פן יפחידוה ותשתמד אם מותר לילך אפילו חוץ לשלשה פרסאות למאן דאמר (ירושלמי עירובין פ"ג סוף ה"ד) דתחום שלשה פרסאות דאורייתא ואפילו להביא חותם מצד המלכות מי דחינן מספק זו את השבת כדדחינן בספק נפשות והשיב הדבר צריך תלמוד ומכל מקום כך דעתי נוטה שאין דוחין שבת על הצלה מהעבירות לפי שאמרו (שבת ד.) אין אומרינן לאדם עמוד וחטוא בשביל

שיזכה חבריך ואפילו איסור זוטא לא שרינן ליה כדי להציל חבירו מאיסורא רבה דעד כאן לא אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין לב:) ניהא ליה לחבר דליעביד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד עם הארץ איסורא רבה אלא כשאותו איסור בא לעם הארץ על ידי חבר אבל בענין אחר לא כדמוכח פ"ק דשבת (ו) בבעיא דהדביק פת בתנור (ד.) ועוד צריך תלמוד עד שיעמוד הדבר על בריו עכ"ל: והתוספות כתבו בפ"ק דשבת (שם ד"ה וכי) בתחלה כדברי הרשב"א ואחר כך הקשו מדתנן (גיטין מא:): מי שחציו עבד וחציו בן חורין כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וקיי"ל (שם לח:): כל המשחרר את עבדו עובר בעשה ותירצו דשאני פריה ורביה דמצוה רבה היא ועוד יש לומר דדוקא היכא שפשע שהדביק פת בתנור סמוך לחשיכה אבל היכא דלא פשע מידי שרי למיעבד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד חבריה איסורא רבה והוכיחו כן מפרק תמיד נשחט (פסחים נט.) ומפרק בתרא דערובין (קג:). וכן כתבו בפרק בכל מערבין (לב: ד"ה ולא) ובפרק השולח (גיטין מא: ד"ה כופין) ובפרק קמא דבתרא (יג. ד"ה כופין) ובפרק קמא דחגיגה (ב: ד"ה כופין) ובפסחים פרק האשה (פח: ד"ה כופין). והשתא אם לתירוצא דמצוה רבה הדבר ברור שאין לך מצוה רבה מלהצילה שלא יפחידה עד שתשתמד ואם לתירוצא דמחלק בין פשע ללא פשע הכא נמי לא פשעה והילכך לחלל עליה את השבת לפקח עליה שרי ומצוה נמי איכא ואי לא בעי למיעבד כייפינן ליה כדאשכחן במי שחציו עבד שכופין את רבו כדי שלא יתבטל ממצות פריה ורביה כי רבה היא ואפילו לחלל שבת בדברים האסורים מן התורה נראה דשפיר דמי דלגבי שלא תשתמד ותעבור כל ימיה חילול שבת אמרינן איסורא זוטא הוי. תשלום דינין דשייכי לענין זה יבואו בסימן שאחר זה: החלול שבת דידיה איסורא זוטא הוא.

שו"ע שו"י

דהוי כמקח וממכר (מהרי"ל): יד המי ששלחו לו (נו) שהוציאו בתו מביתו בשבת להוציאה מכלל ישראל, (יט) [ע"ט] מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה, ויוצא אפילו (יג) חוץ לשלש פרסאות; ואי לא בעי, בית-דין גוזרין עליו (נח) (ועיין לקמן סימן שכח סעיף י"ז):

משנה ברורה עם פסקי חזון איש - ג / כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב / עמוד 229
הדפס מאתר אוצר החכמה

ורש"ל כתב דיכריז קודם 'ברכו', ואם שכח להכריז עד אחר 'ברכו' לא יזכיר סכום מקח: **י"ד (נו) שהוציאו בתו.** אורחא דמילתא (מז) נקט, והוא הדין אחר רשאי לחלל שבת כדי להצילה מהאיסור הגדול. (מס) וכל זה מיירי שהוציאה אינם יהודים מביתו באונס, ועל-כן התירו לו לשום לדרך פעמיו להצילה, דקיימא לן: אם אינו פושע, חייב לעשות איסורא זוטא כדי שלא יעשה חבירו איסורא רבא, אבל אם פשעה, אין לו לאביה לחלל שבת עבורה, דאין אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבריך; (מו) ודוקא באיסור דאורייתא, אבל באיסור (מז) דרבנן, דעת האליה רבה דיש להקל לעבור כדי להצילה: **(נז) חוץ לשלש פרסאות.** היינו, אף דיש בזה איסור דאורייתא לאיזה פוסקים, (מס) והוא הדין אם יצטרך לחלל שבת על-ידיזה באיזה מליט מלאכות, גם-כן שפיר דמי, דכאשר תמיר את הדת לגמרי, תחלל שבת ותעבוד עבודת גילולים כל ימיה, ואם הוא יחלל שבת פעם אחד נקרא איסורא זוטא נגד זה. כתב המגן-אברהם: צריך עיון אם הבת קטנה ורוצים להוציאה מכלל ישראל, אם יעשה הגדול חטא בשבילה, דהא קיימא לן דאין שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה, הכי נמי כן. ובאליה רבה אפיקוח נפש שמחללין על הקטן, דאומרים: חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה, הכי נמי כן. ובאליה רבה (מט) דעתו להקל, דאם לא ישתדל להצילה תישאר כן גם בגדלותה: **(נח) ועיין לקמן סימן שכח סעיף י.** בהג"ה, דאיתא שם, דמי שרוצים לאונסו שיעבור עבירה גדולה, אין מחללין עליו שבת כדי להצילו; ואין סתירה לכאן, דהתם מיירי שרוצים לאונסו שיעבור עבירה פעם אחד, ולהכי (נ) אפילו אם היא עבירה גדולה, כגון לעבוד עבודת גילולים, אין צריך לחלל שבת כדי להצילו, דמחלל שבת גם-כן כעובד עבודת גילולים, מה שאין כן כאן, שתשאר מומרת ותחלל שבת לעולם. כתב כנסת הגדולה, דללכת חוץ לתחום בשבת לנקום נקמת אביו מרוצחים, מותר. ותמה עליו המגן-אברהם וש"א, דהא לא

שער הציזון

(מא) וטעמם, דהוי בכלל צרכי רבים: (מב) וכן משמע מהגרי"א בבאורו: (מג) ובשאר משקין פשיטא דאסור [מ"א]. ובאליה רבה כתב דאפילו אם אין צריך לקידוש, מכל מקום צורך שבת וצורך רבים ניהו; ולעניות דעתי הדין עם המגן-אברהם, דכיון מינכר לכל שהוא צורך מצוה, אבל בסתם משקה הוי הכרה וילוחא לשבת: (מד) עולת-תמיד ומי"ט ואליה רבה. ונראה לי דנקט בתו משום סיפא, דאי לא בעי כייפינן ליה שלא להתעלם ממנה, כי הוא גואלה וקרובה: (מה) עולת-תמיד ומגן-אברהם וש"א: (מו) אף דממגן-אברהם סימן רנד משמע דאפילו איסור דרבנן אין לעבור עבירה כשפשעה בעצמה, מסתברא דבאיסור דרבנן יש לסמוך אחד תירוצא בתוספות שם, דלמצוה רבה יש להקל אפילו כשפשעה מתחלה, והכא אין מצוה רבה גדולה מזו, אולי תחזור בה, וכן הסכים האליה רבה והביאו גם הפרי-מגדים: (מז) כגון ללכת אחריה חוץ לתחום אלפים ושאר שבותים: (מט) בית-יוסף ומגן-אברהם וש"א: (מט) ואפילו אם היה ברצון, פתיו קטנה אונס הוא: (נ) ובפרי-מגדים מסתפק דאפשר דוקא מלאכה גמורה, אבל תחומין ד"ב מילין דאין בו לכולי עלמא רק לאו, מותר לדחותה מפני עבירה גדולה:

משנה ברורה עם פסקי חזון איש - ג / כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב / עמוד 229
הדפס מאתר אוצר החכמה

להקד: הגה ויש אומרים (כט) דוקא ישראלים, (ל) אבל סתם אינם יהודים שאינן רופאין לא מחזקינן אותם כבקיאים (איסור והיתר הארוך). מי שרוצים לאונסו שיעבור עבירה גדולה, (לא) אין מחללין עליו השבת כדי להצילו (עיין לעיל סימן שו) (ב"י בשם הרשב"א): **יא שחולה שיש בו סכנה, שאמדוהו**

משנה ברורה עם פסקי חזון איש - ג / כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב / עמוד 374
הודפס מאתר אוצר החכמה

רנד:ו

מותר, דלא גזרינן בכי האי גוונא שמא יחתה (כל-כו): ו **י"א** נתנו בשבת (לט) אפילו במזיד, מותר (מ) לו (מא) לרדות קודם שיאפה כדי שלא יבוא לידי איסור (י) סקילה: ז **י"ב** בתנורים שלנו (מכ) שאין בהם רדייה, *מותר (מג) להוציא יותר משלש (יב) סעודות בסכין או בשום דבר

באר היטב

לאכול כלל, עמ"א: (ט) בשינוי. ורדיית הפת שבות היא: (י) סקילה. ודוקא הוא, אבל אחרים אסורים לרדות, ר"ז: (יב) סעודות. ודוקא

משנה ברורה

נתנה בהיתר צריך להיות הרדיה דוקא בשינוי: (לו) אבל אם הוא טוח. אתחלת הסעיף קאי דמותר ליתן, דלא גזרינן שמא יסתור הטיט ויחתה. ועיין בסעיף ז האיך יתנהג בענין הרדיה: (לח) לאפותו. דאפילו בלא חיתוי יהיה נאפה היטב. ועיין במגן-אברהם שכתב דבתנורים שלנו, כיון דקיימא לן לקמיה בסעיף ז דמותר לרדות מהם בשבת ולאכול אפילו יש לו הג' סעודות על שבת, (לו) חיישינן שמא ימלך לאכול מהפת שכתנור בשבת ויחתה בגחלים כדי שיתבשל מהרה: **י** (לט) אפילו במזיד. דהוה אמינא: (לז) ה'לעיטוהו לרשע וימות', קא משמע לן דשרי, וכל-שכן כשהדביק בשוגג דשרי, כדי שלא יבוא לידי איסור חטאת: (מ) לו. רוצה לומר: דוקא הוא בעצמו מותר לרדות, (מ) אבל אחרים אסורים לרדות בשבילו, בין כשהדביק במזיד ובין בשוגג, אפילו מי שהדביק את הפת (לט) איננו בפה שיודיעוהו, דאין אומרים לו לאדם: עשה חטא קל כדי שלא יבוא חביוך לידי איסור חמור, (מ) כיון שחבירו פשע כמה שהדביק. ואפילו בתנורים שלנו שאין בהם איסור וידוי, מצדד באליה רבה דאסור לאתרי, משום דהבצק מוקצה הוא ואינו ראוי לטלטול. וכל זה לענין אפיה. אבל לענין בישול. פשוט הוא דאם אחד שכח או

שערי תשובה

אינו נותנו בתנור כ"א סמך לחשיכה אין להושיעו ומותר, ולא יוליכו ישראל אח"כ לביתו כ"אם עליידי אינדיהדי, ע"ש:

ביאור הלכה

זה קרוי צורך שבת, דדוקא לעיל שהדביק באיסור, התנה השולחן-ערוך כשאין לו מה יאכל פת אחר, אבל לא כזה: * אבל אם הוא טוח בטיט. אף דבסעיף א משמע דלהרמב"ם, והוא דעת המחבר שם, דבוה לא מהני טוח, לא רצה הרמ"א להביא דעת החולקים אכל-כו, משום דכבר כתב שם בסעיף א דהכי נהוג כסכרא זו, והוא אויל לשיטתו. אחר-כך מצאתי שגם הגר"א רמו לזה: * מותר להוציא יותר משלש סעודות. עיין במגן-אברהם שכתב זה לשונו: מידי דהוי אחריה על-גבי גחלים, כמו שכתב סעיף ה [ר"ן], ומיירי בהדביק בהיתר כמ"ש שם, עד כאן לשונו. וקשה, דמשמע מיניה דאי הדביק באיסור, דהיינו שלא היה שהות כדי קרימת פנים, לא מהני תנורים שלנו אף לענין הוצאה, ואמאי? נהי דאסור להסתפק מהן יותר מג' סעודות מפני שנאפה באיסור, וכמו שהסכים המגן-אברהם לעיל בסעיף-קטן ז, על-כל-פנים ההוצאה מתנור יהיה מותר, דהרי לא שייך רדייה בשלנו, וכיון דצריך להוציא לצורך הג' סעודות, ממילא הטלטול הוא לצורך שבת ומותר להוציא בשביל זה כל הפת, וכמו שכתב בחמד-משה לענין הדביק בהיתר, דאף דאין צריך לאכול מהן אלא מקצת מותר להוציא כולו, דעל כל אחד נוכל לומר דחזי ליה. ועוד, דהמעין בבית-יוסף יראה להדיא דמוכח דהבית-יוסף קאי אהדביק באיסור. ועליכן נראה לעניות דעתי דכונת המגן-אברהם כמה שכתב 'ומיירי היינו: רבינו יוחנן מיירי באופן זה, ובאמת ר"ז מיירי דוקא באופן זה, דהלא הוא סבירא ליה שם מקודם דכל הסוגיא דשכת פת בחנור דפרק כל כתבי מיירי דומא רשדרינה רבנא, דלצוהו רבי אמור לאסותה רלל מי התם

משנה ברורה עם פסקי חזון איש - ג / כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב / עמוד 64
הודפס מאתר אוצר החכמה

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן לה

הערות בענין איסור לפני עור

א כיבוד באכילה ושתיה למי שידוע שלא יברך.

בהא דצריך כל אדם לשום דרכיו ולכוין מעשיו לשם שמים, חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר איננו שומר תורה ומצוה, אבל עדיין יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה וכדומה, ואם הבעה"ב לא יתנהג אתו בנימוס המקובל לכבד אותו במידי דמיכל ומשתי, בגלל זה שמצד הדין אסור ליתן לאכול אלא למי שידוע שנוטל ידיו ומברך (כמבואר בשו"ע או"ח סי' קס"ט סעי' ב'), וכמו כן אם אפילו בצורה מכובדת יבקש ממנו ליטול ידים ולברך, יראה הדבר כפגיעה ועלבון בכבודו, וזה גם ירגיז אותו מאד, ויתכן שבגלל הדבר הזה יתרחק חו"ש ביותר מהתורה, וגם יבוא לידי כעס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה, דבכה"ג חושבני, שנכון באמת לכבד אותו באכילה ושתיה, ולא לחשוש כלל לאיסור של לפני עור לא תתן מכשול, משום דאף

שאינן אומרים לאדם לעשות איסורא זוטא כדי להציל אחרים מאיסורא רבה, ואסור ודאי להפריש תרו"מ בשבת כדי להציל בכך אחרים מאיסור חמור של טבל, מ"מ בנידון זה, הואיל וכל האיסור של הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול, וכיון שאם לא יתן לו לאכול הרי יכשל האורח באיסור יותר גדול, נמצא דליכא כלל שום עבירה, כיון דליכא הכא שום נתינת מכשול, אלא אדרבה יש כאן הצלה ממכשול גדול מאד ע"י זה שהחליף אותו בקום ועשה במכשול יותר קטן. ...

ומה שאין מוסרין דמי שביעית לעם הארץ, אע"פ שע"י זה לוקח ממנו גוף הפירות של שביעית, היינו מפני שזה ממש אותה עברה, וגם אפשר שע"י הדמים הוא עלול יותר לבוא לידי עברה מאשר אילו היו נשארים אצלו הפירות עצמו, משא"כ בנד"ד, ה"ז דומה למי שקוטע אצבע מרגלו של חברו בכדי להציל אותו בכך מקטיעת כל היד שלו, דפשוט הוא דאינו קרוי מזיק אלא מתקן, ומצוה הוא דקעביד ולא עברה, כך גם כאן אינו חשוב כמכשיל אלא אדרבה במעשהו זה הוא מציל אותו מעון חמור של שנאת תורה ולומדי, ולכן נראה דלפי הצורך שפיר רשאי לכבד אותו במאכל ומשתה, וצריך לעשות כן אע"פ שזה בקום ועשה, וכע"ז פירשו קרא דאל תוכח לץ פן ישנאך, דכיון שזה ללא הועיל הרי אתה מכשילו בלאו של לא תשנא את אחיך, ואעפ"כ הדבר צריך הכרע

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף ד עמוד א

וכי אומרים לו [ל]אדם עמוד וחטא בשביל שיזכה חבירך. וק"ל הא דאמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין ל"ב ב) אליבא דרבי והלכתא כותיה ניהא ליה לחבר דליעביד איסורא זוטא לתרום שלא מן המוקף, ולא ליעביד עם הארץ איסורא רבה לאכול טבל, ויש לתרץ דלא דמו כלל, חדא דהתם עביד איסורא על ידו, שאומר לו לך ולקוט תאנים מתאנתי, ושמא עם הארץ סומך עליו [שלא] לעשרם, ועוד דהתם למיפטרין מאיסור טבל שהוא במיתה והכא אינו אלא לפטרו ממון דקרבן, ועוד דהתם עביד מדנפשיה והכא אמרינן שאין אומרים לו כן.

שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן יז

בין הכתבים שלקחתי אתי לחו"ל להשיב מצאתי ג"כ מכתבו הקצר אשר שאל במי שבא אליו אורח חשוב ואיננו שומר התורה והמצוה רק הוא תומך תורה וכו' ואם בעה"ב לא יתנהג אתו בנימוס לכבדו באכילה מצד שמבואר או"ח סי' קס"ג וסי' קס"ט שאסור ליתן לאכול אלא למי שידוע שנוטל ידיו ומברך, וגם אם יבקש ממנו ליטול ידים ירגיז אותו מאד, אם מותר לכבדו באכילה, ולא יחוש ללפני עור הנ"ל כיון דאם הוא לא יתן לו לאכול הרי יכשול האורח באיסור יותר גדול, נמצא דליכא עבירה אבל יש כאן הצלה ממכשול גדול ע"י שהחליף אותו בקום ועשה במכשול קטן יותר מזה.

הנה ספיקו אם לחוש להא דמבואר סי' קס"ג וסי' קס"ט דאסור להאכיל למי שלא נטל ידיו ולא יברך משום לפני עור הוא גם בידוע שאם הוא לא יאכילנו יכשול האורח באיסור גדול מזה ורצונו בודאי באיסור מאכיל"ס דאורייתא, הנה אם ה"ל ברור דע"י שהוא מאכיל אותו היתר בלי נט"י מצילו מאיסור דאורייתא בשב"א"ת, ה"ל מקום לצדד להקל, ואע"פ שאין אומרים חטא בשביל שיזכה חבירו אפילו איסור קל להצילו מאיסור חמור מאד כמבואר בשבת ד' ע"א, והאי דעירובין ל"ב ע"ב דמוטב שיעשה ת"ח איסור קל ולא ליעבד ע"ה איסור חמור הא כ' תוס' דשאני התם דהוא גרם לו או שאני התם דעם הארץ לא פשע, וכ"ז לא שייך כאן דהא הנותן לא גרם לו האיסור חמור כהאי דעירובין דצוה לו לקחת פירות טבל משלו, וגם האורח פשע בעצמו במה שמכניס עצמו לאיסור חמור מזה.

מ"מ למש"כ הריטב"א בעירובין שם לת' האי דשבת דאין אומרים לו חטא בשביל שיזכה חבירו דשאני התם שאין אומרים לו לאדם שיעמוד ויחטא בשביל שיזכה חבירו לפטרו מקרבן וחיוב חטאת וכו' הריטב"א דת' זה נכון מאד, ור"ל דכיון דכבר אתחיל עבירה ואין הנדון רק לפטרו מקרבן חטאת אין אומרים חטא בשביל שיזכה חבירו, ואע"פ שמ"מ גם מעבירה מצילו ע"י רדיית הפת דאם חבירו רודה לא נגמרה מלאכת אפיה, אולי

הריטב"א ר"ל דכיון דהעבירה בשוגג וכבר נעשית התחלתה ונעשית מאליה, ויכול לכפרה בהבאת קרבן חטאת לא שייך לצוות לאחר לחטא בשבילו, משא"כ בהאי דעירובין והאי דחצי עבד וחצי ב"ח שהקשו הראשונים, וא"כ הכא בנ"ד הי' מקום להתיר שלא להכשילו באיסור חמור, מ"מ אין הדבר ברור לי דשאני בכל הני דמתירין דכבר אתחיל מכשול הגדול ואנו מצילים אותו ע"י עשיית איסור קל משא"כ כנ"ד שאם לא יאכיל אותו בלי נט"י שילך הפושע אח"כ למק"א ויאכל איסור מי יודע אם יאכל בכלל, ואם יאכל אין אחריות עלינו, ואם עלינו גם אחריותא דאחריני ע"י דין ערבות מ"מ כ"ז כשאין צריך לעשות איסור אפי' איסור קל בשביל זה, ועיין ביו"ד סי' של"ד ס"ג ברמ"א בט"ז ובנקה"כ אם מנדין כשיש חשש שיצא לתרבות רעה, שכ' בנקה"כ שם כיון דדין ביי"ד הוא שמנדין אין לחוש דאל"כ בטל דין מישראל אע"פ שבאמת הנדונים אין דומין זל"ז כמובן מכ"מ אין לנו לותר על הלכה דלפני עיור מחשש שיצא אח"כ לרחוב ויאכל מאכא"ס.

איברא בכ"ז נתישבתי דיש מקום לומר כיון שהישראל כשר אינו עושה בעצמו אפי' איסור קל דרבנן, דמה שמבואר דעובר אלפני עור אפי' נימא כדעת הסוברים דמכשול באיסור דרבנן יש לפני עור דאורייתא דסו"ס מכשילו במה שנקרא מכשול, מ"מ כאן לא הוי תרי עברי דנהרא, וא"כ אין כאן רק מסייע באיסור דרבנן של נטילת ידיים או מניעת הברכה, וגם יתכן דבאדם כה"ג שעובר על כל המצוות במזיד ליכא בכלל דין מסייע ע"פ המבואר בש"ך יו"ד סי' קנ"א ס"ק ו' ובמפרשים שם, ע"כ הלב נוטה דיש מקום להקל בנ"ד דאיכא בדידיה גם החשש שיכשל בחמור הזה, ומה גם דאיכא דעות דבדלא קאי בתרי עברי דנהרא באיסור דרבנן ליכא דין מסייע כלל, עיין פמ"ג סי' קס"ג בזה, והגם דנימא דנדון דנט"י כן נקרא תרי עברי דנהרא כאשר יראה מפשטות רמ"א ומג"א, עדיין יש לצדד להקל ע"פ הנ"ל, ויש לצרף עוד מש"כ הגאון כתב סופר בתשובותיו יו"ד סי' פ"ג ועיין מש"כ בזה בשבט הלוי או"ח סי' ל"ז ויו"ד סי' ס"ב, ואין להאריך עוד. +ע"ע ח"ח סי' קס"ה - ז+

והריני ידידו דוש"ת - מצפה לחסדי ה'

שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן לו

יום ג' תרומה תשד"מ לפ"ק. כבוד ידידינו היקר הר"ר חנוך גליק לאי"ט. אחדשה"ט וש"ת באהבה.

זה כמה שקבלתי מכתבו ורק עכשיו ראיתי אותו - ואשר שאל שישנם ישובים שרוב התושבים רחוקים מיהדות אך ישנם כאלו שהתעוררו מתרדמתם ורוצים שכב' יבא אליהם לשבתות, והספק בידו אם יכול להתמודד עם כ"ז, ובפרט אולי לא יהיה לו שמה מנין - ואולי בכזה נאמר קשוט עצמך תחלה - או שנאמר צו השעה להציל כל מה שאפשר להציל.

בתשובת דבר זה אומר כי אי אפשר לקבוע דבר ברור בזה עפה"מ כי בודאי לית דין ולית דיין שאם יש חשש על מע"כ וכיו"ב שיפגמו ביהדות עי"ז אין צריכים ללכת ואסור ללכת, אבל לאידך גיסא אם יש תקוה שאפשר להציל נפש מלרדת לטמיון ומצולת העוונות כל ימיו הוא ובניו - הא דין מפורש באו"ח סוס"י ש"ו דמי שהוציאו בתו ויש חשש שלא תטמע כל ימיה דמותר לחלל שבת עליה אפי' ללכת חוץ לג' פרסאות, ולא דוקא בתו הה"ד כל נפש ישראלית כמש"כ בפוסקים.

ולא נעלם מאתי מה שכ' בפוסקים דדוקא שהבת היתה אנוסה לא בפשעה דבזה לא אמרינן חטא בשביל שיזכה חבירך, והני מחללי שבת ופושעים בזמנינו הלא לא אנוסים הם ע"ז, אם לא דברור שהם כתנוקות שנשבו בין הגוים דזה נחשב לאונס בנידון דידן.

מ"מ גם אם לא נחשבו אנוסים י"ל דזה דוקא לענין חטא בשביל שיזכה חבירך דהיינו חטא במעשה, לא בטול עשה בשב ואת, כמש"כ בשדי חמד א - רפ"ז - ושם בפאה"ש סי' נ"ז ומטי בי' בשם רבינו המהריב"ל - ואפילו נימר כדעת החולקים בזה מ"מ בבטול מנין תפלה דרבנן בשבת בשב ואת ודאי אמרינן בזה חטא בשביל שיזכה חבירך גם אם קרוב דחבירו פשע בעיקר חטאו